

N:o 72.

Ank. till Riksd. kansli den 31 mars 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Duckarp n:o 1 med tillhörande i Kristianstads län.

(I. A.)

I en den 28 februari innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (n:o 83) har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att tre i statsrådsprotokollet närmare angifna, till förra ryttmästarbostället 1 mantal Duckarp n:o 1 med Rickarums kvarn och kvarnplats n:o 21 samt 3:ne gatehus n:ris 9, 19 och 20 Rickarum i Esphults socken och Gärds härad af Kristianstads län hörande lägenheter, hvilka betecknats med litt. a, b och d å en af förste landtmätaren Elam Mebius år 1905 öfver egendomen upprättad karta, samt den af ägofiguren n:o 97 å nämnda karta bestående lägenheten finge från egendomen afsöndras och mot i statsrådsprotokollet upptagna köpeskillingar att erläggas på sätt lägenhetsinnehafvarna förbehållit sig, försäljas, en hvar lägenhet till sin innehafvare, med tillträdesrätt den 14 mars 1909 och i öfrigt på de i 6:te punkten af kungl. skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrät-

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 4 Saml. 1 Afd. 40 Häft.

telse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner stadgade villkor;

dels att jämväl ett å kartan utmärkt, af ägofigurerna n:ris 122—124 och 129—132 samt delar af ägofigurerna n:ris 125, 128 och 134 bestående område om 3 hektar 33,10 ar, finge, tillökadt med ägofigurerna n:ris 145 a och 145 b, om tillsammans 4 hektar 39,20 ar, såsom en lägenhet under litt. c från egendomen afsöndras, samt till Nils Nordholm försäljas mot köpeskilling af 1,724 kronor och i öfrigt på nyss omförmälda villkor;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflyta, finge, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Departementschefen har beträffande denna framställning till berörda statsrådsprotokoll anført följande:

»I underdånig skrifvelse den 24 nästlidna januari har domänstyrelsen jämlikt 7:de momentet i nådiga skrifvelsen den 25 september 1896, angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, underställt Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning ett vid arrendeuppskattning å förra ryttmästarbostället 1 mantal Duckarp n:o 1 med Rickarums kvarn och kvarnplats n:o 21 samt 3:ne gatehus n:o 9, 19 och 20 Rickarum i Esphults socken och Gärds härad af Kristianstads län väckt förslag om försäljning af lägenheter från egendomen.

Egendomen, som är belägen 0,5 mil från Sätaröds järnvägsstation å Östra Skånes järnvägar, innehåller enligt en af förste landtmätaren Elam Mebius år 1905 upprättad karta med tillhörande beskrifning en sammanlagd areal af 120 hektar 74,9 ar. Nuvarande arrendet utgör 910 kronor.

Uppskattningsmännen hafva hemställt, att följande fem lägenheter skulle med nedan angifna, å förenämnda karta med röda gränslinjer utmärkta ägoområden till vederbörande innehafvare, som ägde de å lägenheterna uppförda hus, försäljas, en hvar lägenhet till det densamma vid förrättningen åsatta saluvärde nämligen:

Lägenhetsinnehafvarens namn.	Litt. å förberörda kartan.	Ägofigurer å kartan.	Areal			Salu- värde
			har	ar	kv.- meter.	kronor.
Nils Plantin	a.	af 46, 48—56, af 58, 59, af 60, af 61.	9	29	20	2,131
Jöns Nilsson	b.	af 60, af 61, af 62, 63, af 125, 127, af 128, 133, af 134, 135—137.	9	36	90	1,969
Nils Nordholm	c.	122—124, af 125, af 128, 129—132, af 134.	3	33	10	} 1,724
	C.	145 a, 145 b (gatehusen n:o 9, 19 och 20 Rickarum)	4	39	20	
August Lod	d.	af 65, af 66, af 67, af 107, 112—117, af 118, 119— 121, af 125, 126, 138, 139, af 141.	8	84	—	2,482
Sven Nilsson		97.	—	9	70	300
Summa			35	32	10	8,606

Härjämte hafva uppskattningsmännen föreslagit, att den på 2 kilometers afstånd från egendomens öfriga ägor belägna, såsom själfständig lägenhet i jordeboken uppförda Rickarums kvarn och kvarnplats n:o 21, hvilken, å kartan betecknad med litt. f., innefattade ägofigurerne n:o 146—152 med en areal af 83,9 ar, måtte försäljas för ett pris icke understigande 2,500 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet har låtit meddela ofvannämnda fem lägenhetsinnehafvare sådana förelägganden, som omförmälas i 6:te momentet af förberörda nådiga skrifvelse den 25 september 1896, hvarefter samtliga lägenhetsinnehafvarna inom föreskrifven tid inkommit med af behöriga borgensförbindelser åtföljda skriftliga förklaranden, att de önskade inköpa en hvar den af honom innehafda lägenhet för åsatta saluvärdet och med här förut angifna område, hvarjämte samtliga lägenhetsinnehafvare förklarar sig önska inbetala köpeskillingarna under loppet af tio år med $\frac{1}{10}$ årligen; och har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att, sedan de med litt. a, b, c och d betecknade områden blifvit genom ägostyckning afskilda från egendomen, dessa områden tillika med gatehusen n:is 9, 19 och 20

Rickarum måtte till sina innehafvare försäljas i enlighet med de gjorda anbuden, att ägofiguren n:o 97 måtte från egendomen afsöndras och till sin innehafvare på enahanda sätt försäljas, och att Rickarums kvarn och kvarnplats n:o 21 måtte å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas för ett pris icke understigande 2,500 kronor.

Vid den underdåniga skrifvelsen har domänstyrelsen, bland andra handlingar, fogat:

1) En till domänstyrelsen ställd, den 9 september 1907 dagtecknad skrifvelse från landtmäteristyrelsen, däri sistnämnda styrelse, sedan domänstyrelsen anhållit, att landtmäteristyrelsen ville meddela, huruvida i afseende å ifrågavarande egendom förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § andra stycket af lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring utgjorde hinder för den ifrågasatta styckningen, landtmäteristyrelsen, jämte upplysning, att rågångarna mot angränsande fastigheter vore klara och fastställda, tillika meddelat följande.

Åren 1830—1842 hade laga skifte verkställt på Rickarums by i Esphults socken, hvilken förrättning fastställdes den 19 april 1844. Sedan härvid bestämts, bland annat, att »Numrerade Gatehus Platserne n:is 9, 19 och 20», som lydde under »Duckarps boställe», skulle förflyttas till Duckarps ägo gräns och efter godkänd taxering utläggas å tjänligt ställe helst på sådant sätt, att rätning af rågången därigenom vunnnes, upplystes under § 20 uti det vid förrättningen förda protokoll, att skiftesmannen då uppgjort förslag till, bland annat, ägoutbyte med Duckarp och förläggande i sammanhang därmed af ofvan omförmälda gatehusplatser och att dessa förslag, mot hvilkas verkställande hinder ej mötte, skulle bringas till utförande genom erforderlig utstakning och rörläggning. I enlighet med den vid förrättningen upprättade häfdeförteckning hade ifrågavarande gatehus före utbytet tillhopa innehållit 2 tunnland 6,6 kappland, som uppskattats till 22,172 kappland. Ägoutbytesbeskrifningarna upplyste, att genom det ägoutbyte, hvaruti gatehusen ingått, 5 tunnland 21,6 kappland, uppskattade till 1 tunnland 10,199 kappland, afståtts mot vederlag af 9 tunnland 29,8 kappland, uppskattade till 1 tunnland 10,199 kappland. Sistberörda areal hade utbrutits på tvenne trakter, som å 1906 års karta utgjordes dels af ägofigurerna n:ris 145 a och 145 b och dels af de delar utaf ägofigurerna n:ris 92—94, som begränsades af rålinjen mot Rickarums by och en i generallandtmäterikontoret med blyerts å kartan utmärkt gränslinje. Enligt ägoutbytesbeskrifningen innehölle det förra området 8 tunnland 31,1 kappland, uppskattade till 1 tunnland 7,374 kappland, och det

senare 30,7 kappland, uppskattade till 2,825 kappland. Gatehusen n:ris 9, 19 och 20 Rickarum bestode sålunda af 22,172 uppskattade kappland af ofvan omförmälda tvenne områden.

För egen del har landtmäteristyrelsen anfört följande:

På grund af hvad i ärendet förekommit syntes hemmanet 1 mantal n:o 1 Duckarp vara ett så kalladt enstaka hemman. Emellertid hade genom förenämnda, i sammanhang med laga skiftet å Rickarums by verkställda ägoutbyte gatehusen n:ris 9, 19 och 20 Rickarum sammanförts med ägor tillhörande hemmanet Duckarp, utan att denna ägogemenskap, så vidt kunnat utrönas, blifvit upphäfd genom laga delningsåtgärd.

Under förutsättning, att ifrågavarande gatehus vore att anse såsom i kameralt afseende själfständiga fastigheter, skulle således hinder för ägostyckning föreligga jämlikt 2 § andra stycket i lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896.

För bedömande af sistberörda spörsmål hade landtmäteristyrelsen inhämtat, att gatehusen n:ris 9, 19 och 20 Rickarum uti 1874 års jordebok funnes upptagna såsom själfständiga lägenheter under titel »Kronoegendomar under allmän disp. jordlägenheter» utan någon anteckning om åsatt ränta eller tionde, under det däremot 1825 års jordebok upptoge för lägenheterna ränta till respektive belopp af 12 sk., 4 sk. 6 rst. och 4 sk. 6 rst.

Med afseende å den uti 1874 års jordebok genom räntas utslutande vidtagna förändring kunde man väl anses berättigad antaga, att dessa gatehus, som alltid torde hafva haft naturen utaf till hemmanet Duckarp hörande utjordar, numera icke vore att anse såsom själfständiga lägenheter utan borde betraktas såsom helt och hållet inbegripna under nämnda hemman. Och därest så vore förhållandet, föreläge icke något hinder för ägostyckning. För att emellertid vinna full klarhet uti berörda hänseende, hölle landtmäteristyrelsen före, att framställning i vederbörlig ordning borde göras om att få ifrågavarande gatehus aförda ur jordeboken och till desamma hörande jord underlagd hemmanet n:o 1 Duckarp, hvarigenom sålunda ostridigt en kameral enhet uppstode.

2) Skrifvelse af den 4 november 1907 från kammarkollegium till domänstyrelsen, däruti, sedan styrelsen hos kollegium gjort framställning i det af landtmäteristyrelsen angifna syfte, kollegium meddelat, att med hänsyn till innehållet i 7:de punkten uti kollegii kungörelse den 28 januari 1870 angående upprättande af nya jordeböcker, kollegium funnit den gjorda framställningen icke kunna till någon åtgärd föranleda.

För egen del har domänstyrelsen, som biträdt uppskattningsmännens och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag att ifrågavarande lägenheter måtte försäljas, hemställt, att de områden af dessa, som icke utgjordes af särskildt i jordeboken upptagna lägenheter, måtte såsom afsöndringar egendomen fränskiljas, hvarjämte styrelsen beträffande försäljningen af kvarnen och kvarnplatsen så till vida afviket från hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att styrelsen föreslagit, att nämnda lägenhet måtte försäljas i den ordning, som stadgas i 8:de och följande punkterna af förenämnda nådiga skrifvelse den 25 september 1896.

Jag här icke något att erinra mot försäljning från egendomen af de af uppskattningsmännen föreslagna områden med undantag för Rickarums kvarn och kvarnplats. Beträffande denna lägenhet synes mig däremot något beslut om dess afhändande från kronan icke böra för det närvarande fattas. Något särskildt skäl för dess försäljning har nämligen icke af uppskattningsmännen eller de i ärendet hörda myndigheterna angifvits; och därtill kommer, att frågan om förändrade grunder för förvaltningen af statens vattenfall just är föremål för utredning inom departementet.

Till följd af det sätt, hvarpå utläggningen af förenämnda gatehus vid laga skiftet å Rickarums by behandlats, hafva berörda lägenheter kommit att utgöra en samfällighet med hemmanet Duckarp n:o 1, som enligt gällande rätt endast kan upplösas genom laga skifte, sedan egendomen och gatehusen kommit i olika ägares händer. Det finnes dock icke någon säkerhet för att vid dylikt skifte gatehusen, såsom förrättningsmännen synas hafva ansett, skola komma att förläggas inom området af ägofigurerna n:ris 145 a och 145 b, än mindre att de skola komma att tilldelas hela nämnda ägofigurer. Vid sådant förhållande synes mig annan utväg beträffande upplåtelsen till Nordholm icke finnas, än att nyssnämnda ägofigurer tilläggas lägenheten c och, jämte densamma i öfrigt tillagda ägofigurer, såsom en lägenhet afsöndras från egendomen i dess helhet, en uteslutande formell förändring, mot hvilken laga hinder icke lära möta.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande framställning.

Stockholm den 31 mars 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.